

Göran Persson: Tal till Israel på dess 75-årsdag

Talare
Göran Persson
Politiker

Datum
10 maj 2023

Plats
Stockholm

1 Kära vänner,

Jag blev informerad om att jag inte skulle tala idag. Å andra sidan har jag ju levt ett långt liv i offentligheten och har nog en och annan gång gått upp i en
5 talarstol utan att vara helt förberedd – så det är väl likadant idag.

Å andra sidan, när man firar staten Israel på dess 75-årsjubileum, så kanske det inte behövs så mycket förberedelse. Därför att hjärtat är fullt – fullt också av den intellektuella process som präglar en relation till ett av de länder som vi, som
10 sitter här inne, har haft en mycket nära relation till.

Jag växte upp i Sverige där Israel inte bara var något vi pratade om i söndagsskolan – för det gjorde vi – utan det fanns också närvarande i den politiska debatten. Och i min socialdemokrati, som jag formades av, så var Israel
15 och de stora politikerna som fanns då staten bildades, inte sällan kopplade till en också socialdemokratisk vision.

I min generation var det så att drömmen bestod nog i att vi skulle få resa iväg någon sommar och arbeta på en kibbutz. Det där försökte jag flera gånger, men
20 jag kom aldrig iväg – och det är liksom en av de stora sorgerna i mitt liv.

När jag tog initiativet till att uppmärksamma, förbereda nya generationer på vad Förintelsen stod för, så var det i en tid då allt fler började på att vara djupt oroad över vad vi såg. Man kan lugnt säga att den oron kan vi också se idag.
25 Antisemitismen, när den sticker fram sitt fula tryne, det är något som tycks finnas där och ständigt måste bemötas och bekämpas.

Det är inte nödvändigtvis så att vi kommer att se nya stora folkmord framöver begås mot judar, det kan begås mot andra. Men kampanjerna som riktas mot folk och folkslag, kommer att vara av likartad karaktär, men aldrig kam komma
30

att jämföras judarna i Förintelsen. Den har sin egen dimension och kan inte relativiseras. Men krafterna bakom finns kvar och dom kommer att upprepa sig om det inte är så att vi, som är anständiga demokratiska medborgare säger att
35 ”Nu räcker det. Vi vill inte ha det så här. Det här är inte det samhälle som mina barn och barnbarn ska leva i.”

Därför – Om detta må ni berätta. Och dom må berätta för sina barn och dom för sina barn. Den texten känner ni igen från en helig skrift.

40

Så är det! Och egentligen är hela arbetet för att minnas Förintelsen en demokratisk bekännelse. Vi lever i en värld som ska präglas av att vi är jämlika individer, ingen är mer värd än någon annan och vi ska se oss själva i vår nästa. Orkar vi inte det, ja, då har vi återigen en utveckling där vissa kommer att
45 utpekas, så kommer man säga ”Det är deras fel. Det är dom som bygger internationella nätverk. Det är dom som stjälar dina pengar. Det är dom som berövar dina barn sin framtid.” Och sedan kan den gruppen vara lite olika karaktär, men själva tendensen, själva kraften i baktalandet finns där.

50 Det kan hända igen, det kan hända i Europa, det kanske är på väg att hända någon annanstans. Vi kommer att följa det som händer på ett sätt, som inte våra föräldrar kunde göra, när Förintelsen inträffade.

Vi kommer att vara medvetna om vad som pågår. Det kommer att finnas någon
55 på plats som med en telefon, som filmar vad som händer och berättar för andra. Vi lever i en ny värld.

Men också i den gamla världen fanns det sådana som var modiga som såg tidigt och vågade agera. Jag hade äran att ta emot Chindren Storch Vård för några år
60 sedan. Och i förrgår hade vi årets högtid då priset delades ut till vår vän Lev Peshkoff i Ryssland, för hans kamp för demokrati och mänskliga rättigheter. Vilken risk han löper, när han tar den kampen, är svårt att bedöma. Men stor är den.

65 På så sätt finns samma stämningar idag närvarande i Europa som fanns en gång i tiden på det 30-tal där utrotningen av den judiska befolkningen tog sin början och drev till Förintelsen. Så värderingarna finns där. Det finns krafter som vill utnyttja dom. Men vi finns ju också här. Vi har ett ansvar att se till så att det inte händer igen. Och det ansvaret kan vi inte lämna till någon annan.

Ur denna hemska Förintelse av näst intill ett helt folk, föds staten Israel. Inte direkt som en konsekvens av Förintelsen, men med en väldigt stark koppling till det skeendet. Och med modiga åtgärder från israeliska politiker som agerade när
75 dom kunde agera och etablerade ett faktum – skapade staten Israel. Den har vi nu levt bredvid, tillsammans med, i 75 år.

Jag kommer ihåg när jag talade på 50-årsjubiléet i Stockholms Stadshus 1998 hur stark känslan var i rummet bland inte minst alla judiska aktivister i Sverige,
80 men också väldigt många svenskar som hade annan bakgrund än den i den judiska församlingen, som hade en stark känsla för staten Israel.

Kanske som i mitt fall, en gång i tiden erövrad i söndagsskolan, sedan befast i någon slags idé om en utopisk socialistisk praktisk verklighet i kibbutzens form,
85 och sedan så småningom en beundran för en stat som under hela sin existens har varit hotad av en omgivning som inte har delat demokratiska värderingar.

Lika fullt, brukar jag säga till dem som har kritiserat mig för att jag har stått upp för staten Israel: ”Försök formulera din kritik, gör det så kraftfullt som du kan
90 och med hela din intellektuella kapacitet och jag kan lova dig att det just nu uttrycker det mer värtaligt i Tel Aviv!”

Det där är viktigt att förstå. Det där handlar alltså om en stat som i praktiken under hela sin existens har varit hotad just därför att den har varit bildad och
95 grundad på en judisk värdegrund.

Staten Israel finns där. En kraftfull demokrati. Det ska bli fint att få samlas åter igen till nästa 25-årsjubileum, alltså hundraårsjubileet. Då är Alf och jag är kanske för gamla för att gå upp i talarstolen, men en demokratisk stat som är
100 vital som satsar på framstående forskning och öppenhet, den kommer att överleva. Särskilt som den verkar i en region som många gånger utmärks av motsatsen.

Mina absolut hjärtligaste gratulationer till staten Israel för 75 mycket
105 framgångsrika år! Inte ett ögonblick döljs den gratulationen av att vi ibland också har kunnat vara kritiska mot staten Israel. Självklart ska man vara det. Det ingår i den demokratiska kulturen att vi ser på varandra och av och till också ger ett gott råd. Men en sådan här dag – när det är 75 år vi firar – ja då är det glädjen

110 som stiger inombords. Och värmen. Ett hjärtligt lycka till och tack för 75 fina
år!

Taggar

2020-tal, 2023, Man, Socialdemokraterna

115

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/goran-persson-tal-till-israel-pa-dess-75-arsdag>

120

125

130

135

140

145